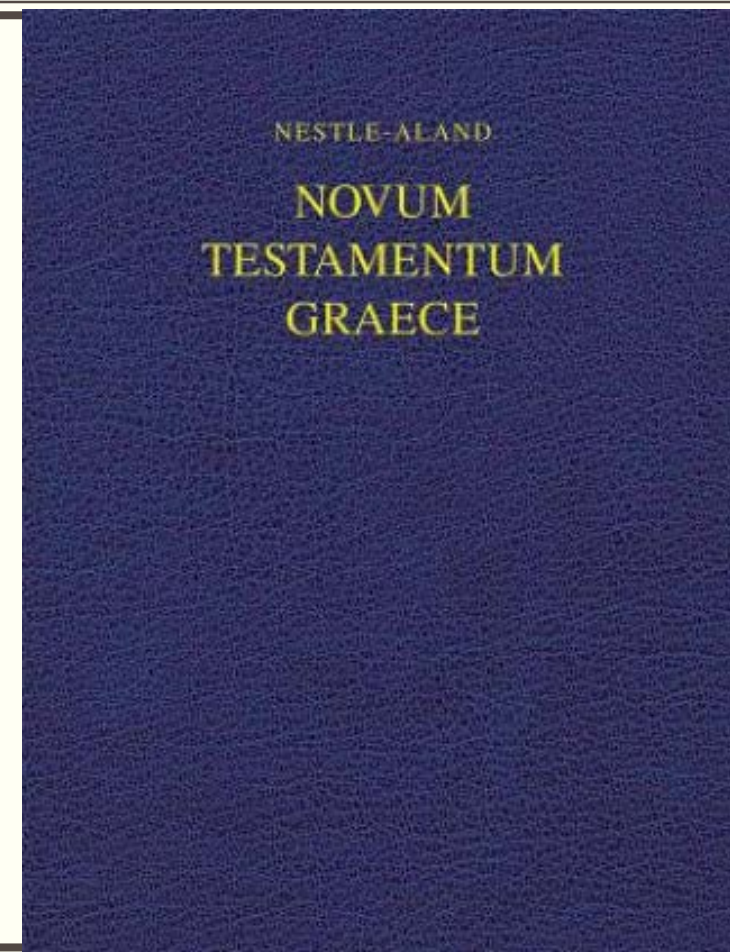

Η ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ
ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ
ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

09 - Novum Testamentum Graece / NA28
Εισαγωγή / παρουσίαση της έκδοσης

Περίληψη παρουσίασης

Παρουσίαση της έκδοσης Novum Testamentum Graece, γνωστής ως Nestle-Aland, η οποία αποτελεί το θεμελιώδες κριτικό κείμενο της Καινής Διαθήκης στην ελληνική γλώσσα. Περιγράφουμε την ιστορική εξέλιξη του έργου από τον Eberhard Nestle και τον Kurt Aland, αναδεικνύοντας τη συμβολή τους στη σύγχρονη βιβλική έρευνα. Επεξηγείται η επιστημονική μέθοδος επιλογής των γραφών μέσα από τη σύγκριση αρχαίων χειρογράφων και παπύρων, καθώς και η δομή του κριτικού υπομνήματος. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στην πρόσφατη 28^η έκδοση, η οποία ενσωματώνει νέες διορθώσεις και διευκολύνει τους μελετητές μέσω μιας βελτιωμένης οργάνωσης της σελίδας. Τέλος, συγκρίνεται η ακαδημαϊκή αυτή έκδοση με εκείνη των Ηνωμένων Βιβλικών Εταιρειών, τονίζοντας τη σημασία τους για τις παγκόσμιες μεταφράσεις της Βίβλου.

Διάγραμμα παρουσίασης

1. Εισαγωγικά στην έκδοση Novum Testamentum Graece (Η Καινή Διαθήκη στα Ελληνικά): Ταυτότητα & Ιστορία - Τι είναι η Nestle-Aland και η σημασία της - Η ιστορική διαδρομή (Nestle & Aland)
2. Παρουσίαση της έκδοσης NA28: Οι αλλαγές στις Καθολικές Επιστολές (ECM) - Νέο υλικό (Πάπυροι 117-127) και ψηφιακά εργαλεία
3. Αξιοσημείωτα της έκδοσης NA28: Δομή σελίδας & μέθοδος - κείμενο, περιθώρια (παράλληλα), υπόμνημα - Κριτήρια επιλογής γραφών (εσωτερικά & εξωτερικά)
4. Ανακεφαλαίωση – Σύνοψη: Βασικά σύμβολα και χρηστικότητα της έκδοσης

1. Εισαγωγικά στην έκδοση
Novum Testamentum Graece
(Η Καινή Διαθήκη στα Ελληνικά)

1. Ονομασία της έκδοσης

Το Novum Testamentum Graece (από τα λατιν. Η Καινή Διαθήκη στα Ελληνικά) είναι μια κριτική έκδοση της Καινής Διαθήκης στην πρωτότυπη Κοινή Ελληνιστική, η οποία εκδίδεται από τη Γερμανική Βιβλική Εταιρεία (Deutsche Bibelgesellschaft). Αποτελεί τη βάση για τις περισσότερες σύγχρονες μεταφράσεις της Βίβλου και τη βιβλική κριτική. Είναι επίσης γνωστή ως έκδοση Nestle - Aland, από τα ονόματα των δύο πιο επιδραστικών επιμελητών της, του Eberhard Nestle και του Kurt Aland. Το κείμενο, το οποίο επιμελείται το Ινστιτούτο για την Έρευνα του Κειμένου της Καινής Διαθήκης (Institut für Neutestamentliche Textforschung), βρίσκεται αυτή τη στιγμή στην 28^η έκδοσή του, η οποία συντομογραφείται ως NA28.

2. Ο αρχικός εμπνευστής: Ο Eberhard Nestle

Ο Eberhard Nestle (1 Μαΐου 1851, Στουτγκάρδη – 9 Μαρτίου 1913, Στουτγκάρδη) ήταν Γερμανός βιβλικός μελετητής, κριτικός κειμένου, ανατολιστής, επιμελητής του *Novum Testamentum Graece* και πατέρας του Erwin Nestle. Το 1898, ο Nestle εξέδωσε ένα εγχειρίδιο κριτικής κειμένου και την ίδια χρονιά δημοσίευσε την πρώτη έκδοση μιας ελληνικής Καινής Διαθήκης με τον τίτλο: **Novum Testamentum Graece** cum apparatus critico ex editionibus et libris manu scriptis collecto.

3. Πώς διαμόρφωσε το κείμενο

Το κείμενο αυτής της ελληνικής Καινής Διαθήκης προέκυψε αρχικά από τον συνδυασμό των εκδόσεων των:

- Constantin von Tischendorf (Editio octava critica maior).
- Westcott και Hort (The New Testament in the Original Greek).
- Richard Francis Weymouth.

Η έκδοση αυτή κυκλοφόρησε από τη Βιβλική Εταιρεία της Βυρτεμβέργης στη Στουτγκάρδη. Με τη συγκεκριμένη προσέγγιση, ο Nestle κατάφερε να εξαλείψει τις ακραίες τάσεις των προγενέστερων εκδόσεων, όπως:

- Την ιδιαίτερη μεροληψία του Tischendorf υπέρ του Σιναϊτικού Κώδικα (Sinaiticus).
- Την αντίστοιχη μεροληψία των Westcott και Hort υπέρ του Βατικανού Κώδικα (Vaticanus).

4. Ο συνεχιστής του: Erwin Nestle

Ο γιος του Eberhard, Erwin Nestle, ανέλαβε το έργο μετά τον θάνατο του πατέρα του και εξέδωσε τη 13^η έκδοση το 1927. Η έκδοση αυτή εισήγαγε δύο σημαντικές καινοτομίες:

- Αυτόνομο κριτικό υπόμνημα: Για πρώτη φορά παρουσιάστηκε ένα ξεχωριστό σύστημα κριτικών σημειώσεων.
- Συνέπεια στην αρχή της πλειοψηφίας: Εφάρμοσε με συνέπεια την αρχή της πλειοψηφικής ανάγνωσης (majority reading principle) για τη διαμόρφωση του κειμένου.

Στο κριτικό υπόμνημα εκείνης της εποχής περιλαμβάνονταν μόνο ελάχιστα μικρογράμματα χειρόγραφα.

5. Ο έτερος εμπνευστής: Ο Kurt Aland

Ο Kurt Aland (28 Μαρτίου 1915 – 13 Απριλίου 1994) ήταν Γερμανός θεολόγος και βιβλικός μελετητής, ο οποίος ειδικεύτηκε στην κριτική κειμένου της Καινής Διαθήκης. Η συνεισφορά του εστιάζεται στην ίδρυση του Ινστιτούτου: **Institut für neutestamentliche Textforschung** (Ινστιτούτο για την Έρευνα του Κειμένου της Καινής Διαθήκης) στο Μίνστερ της Γερμανίας και διετέλεσε πρώτος διευθυντής του από το 1959 έως το 1983.

6. Το εκδοτικό έργο του

Ο Kurt Aland υπήρξε ένας από τους κύριους επιμελητές των εκδόσεων:

- Nestle–Aland – Novum Testamentum Graece για τη Γερμανική Βιβλική Εταιρεία (Deutsche Bibelgesellschaft).
- The Greek New Testament για τις Ηνωμένες Βιβλικές Εταιρείες (United Bible Societies).

Ήταν μέλος της Βρετανικής Ακαδημίας (FBA) και το έργο του υπήρξε καθοριστικό για τη διαμόρφωση του σύγχρονου κριτικού κειμένου της Καινής Διαθήκης που χρησιμοποιείται παγκοσμίως σήμερα.

7. Η συνεισφορά του στη Novum Testamentum Graece

Ο Kurt Aland έγινε συνεκδότης της 21^{ης} έκδοσης της Novum Testamentum Graece το 1952. Κατόπιν αιτήματος του Erwin Nestle, αναθεώρησε και επέκτεινε το κριτικό υπόμνημα, προσθέτοντας πολύ περισσότερα χειρόγραφα. Αυτή η προσπάθεια οδήγησε τελικά στην 25^η έκδοση του 1963. Σε αυτή λήφθηκαν υπόψη:

- Οι σημαντικότεροι Πάπυροι.
- Νεοανακαλυφθέντα Μεγαλογράμματα χειρόγραφα (όπως το 0189).
- Μερικά Μικρογράμματα χειρόγραφα (33, 614, 2814).
- Περιστασιακά, χρησιμοποιήθηκαν και Εκλογάδια (Lectioaries).

8. Το κριτικό κείμενο της Novum Testamentum Graece

Το ελληνικό κείμενο, όπως παρουσιάζεται, είναι αυτό που οι βιβλικοί μελετητές αποκαλούν «κριτικό κείμενο». Πρόκειται για ένα εκλεκτικό κείμενο, το οποίο συντάσσεται από μια επιτροπή που συγκρίνει γραφές από έναν μεγάλο αριθμό χειρογράφων, προκειμένου να προσδιορίσει ποια γραφή είναι πιθανότερο να βρίσκεται πιο κοντά στο πρωτότυπο. Όταν λέμε ότι ένα κριτικό κείμενο είναι εκλεκτικό, εννοούμε ότι ο εκδότης δεν ακολούθησε τυφλά ένα και μόνο χειρόγραφο (π.χ. το παλαιότερο), αλλά επέλεξε («εξέλεξε») λέξεις ή φράσεις από διαφορετικές πηγές, επειδή έκρινε ότι αυτές πλησιάζουν περισσότερο στο πρωτότυπο.

9. Η μέθοδος εργασίας τους

Για τον προσδιορισμό των πιθανότερων γραφών, οι μελετητές χρησιμοποιούν διάφορους παράγοντες, όπως:

- Η χρονολογία της μαρτυρίας: Τα παλαιότερα χειρόγραφα θεωρούνται συνήθως εγκυρότερα.
- Η γεωγραφική εξάπλωση: Πόσο ευρέως διαδεδομένη ήταν μια συγκεκριμένη γραφή.
- Η πιθανότητα αλλοιώσεων: Είτε αυτές έγιναν κατά λάθος είτε εσκεμμένα.

10. Το κριτικό υπόμνημα

Στην έκδοση, ένας μεγάλος αριθμός κειμενικών παραλλαγών (διαφορών μεταξύ των χειρογράφων) σημειώνεται στο κριτικό υπόμνημα, “critical apparatus” (αγγλ.) ή “textual critical apparatus”. Πρόκειται για τις εκτενείς υποσημειώσεις που διακρίνουν το *Novum Testamentum Graece* από άλλες εκδόσεις της ελληνικής Καινής Διαθήκης.

Με άλλα λόγια, το *Apparatus Criticus* (λατ.) είναι το τεχνικό τμήμα στο κάτω μέρος της σελίδας μιας κριτικής έκδοσης (*Editio Critica*). Περιέχει τις διαφορές (*variae lectiones*) ανάμεσα στα διάφορα χειρόγραφα (λ.χ. αν το χειρόγραφο Α γράφει «εγένετο» και το χειρόγραφο Β γράφει «ελήλυθε», ο εκδότης το σημειώνει εκεί με συντομογραφίες).

11. Διαφορετικές θεωρήσεις τύπων κειμένων

Αλεξανδρινός σε σχέση με τον Βυζαντινό Τύπο. Οι περισσότεροι μελετητές θεωρούν τα μεγαλογράμματα (uncial) κείμενα ως τα πιο ακριβή.

Ωστόσο, ορισμένοι άλλοι υποστηρίζουν ότι τα μικρογράμματα (minuscule) κείμενα (Βυζαντινός κειμενικός τύπος) αντικατοπτρίζουν ακριβέστερα τα «αυτόγραφα» (τα πρωτότυπα κείμενα) σε σχέση με ένα εκλεκτικό κείμενο όπως το NA28, το οποίο βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στον Αλεξανδρινό κειμενικό τύπο.

12. Βυζαντινή προτεραιότητα & κείμενο της πλειοψηφίας

Θεωρία της Βυζαντινής προτεραιότητας: Έτσι ονομάζεται αυτή η άποψη, η οποία έχει δεχθεί κριτική από μελετητές, όπως ο Gordon Fee και ο Bruce Metzger.

Κείμενο της πλειοψηφίας (Majority Text): Επειδή η πλειονότητα των σωζόμενων αρχαίων χειρογράφων είναι μικρογράμματα, αναφέρονται συχνά ως το Κείμενο της πλειοψηφίας. Οι επιμελητές της NA28 το κατατάσσουν ως «συνεπώς παρατιθέμενη μαρτυρία πρώτης τάξεως». Αυτό σημαίνει ότι κάθε φορά που το κείμενο της έκδοσης διαφέρει από το Κείμενο της πλειοψηφίας, η διαφορά καταγράφεται στο κριτικό υπόμνημα.

13. Η χρησιμότητα της έκδοσης Novum Testamentum Graece

Το κριτικό υπόμνημα του Novum Testamentum Graece συνοψίζει τα τεκμήρια (από χειρόγραφα και μεταφράσεις) για τις σημαντικότερες παραλλαγές. Αν και δεν επιδιώκει την απόλυτη πληρότητα, παρέχει στους έμπειρους αναγνώστες τη βάση για να κρίνουν μόνοι τους ποιες γραφές αντικατοπτρίζουν ακριβέστερα τα πρωτότυπα.

[Σημείωση: Το ελληνικό κείμενο της 28^{ης} έκδοσης (NA28) είναι το ίδιο με αυτό της 5^{ης} έκδοσης των Ηνωμένων Βιβλικών Εταιρειών (UBS5), αν και υπάρχουν μερικές διαφορές μεταξύ τους στην παραγραφοποίηση, τη χρήση κεφαλαίων, τη στίξη και την ορθογραφία].

2. Παρουσίαση της έκδοσης NA28

The scholarly edition
of the Greek
New Testament

1. Η 28^η έκδοση της Novum Testamentum Graece

“Η πολυαναμενόμενη 28^η έκδοση της Novum Testamentum Graece έχει πλέον εκδοθεί. Για ακόμη μια φορά, οι επιμελητές εξέτασαν εξονυχιστικά το κριτικό υπόμνημα και εισήγαγαν περισσότερες από 30 κειμενικές αλλαγές στις Καθολικές Επιστολές, αντικατοπτρίζοντας πρόσφατες και εμπειριστωμένες αντιβολές χειρογράφων. Με σκοπό να καταστήσουν το βιβλίο πιο φιλικό προς τον χρήστη, οι επιμελητές αναθεώρησαν επίσης τις εισαγωγές και παρείχαν περισσότερες επεξηγήσεις στην αγγλική γλώσσα. Αυτή η συνοπτική έκδοση της ελληνικής Καινής Διαθήκης, η οποία εκτείνεται πλέον σε 1.000 σελίδες, θα συνεχίσει να διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην ακαδημαϊκή διδασκαλία και την επιστημονική εξήγηση” (Dr. David Trobisch).

2.1 Πρόλογος

Αυτή η 28^η έκδοση της *Novum Testamentum Graece* αποτελεί, από τη μία πλευρά, μια ενδελεχή αναθεώρηση της 27^{ης} έκδοσης και παραμένει στενά συνδεδεμένη με αυτήν σε πολλά σημεία. Από την άλλη πλευρά, η νέα έκδοση παρουσιάζει μια θεμελιωδώς νέα σύλληψη, τουλάχιστον όσον αφορά τις Καθολικές Επιστολές, επειδή για αυτό το τμήμα της Καινής Διαθήκης είναι ήδη διαθέσιμη η *Editio Critica Maior* (ECM). Η ECM αντιπροσωπεύει ένα νέο επίπεδο επιστημονικής έρευνας πάνω στο κείμενο της ελληνικής Καινής Διαθήκης και προσφέρει ένα κείμενο που αποκαταστάθηκε πρόσφατα πάνω σε αυτή τη βάση.

2.2 Πρόλογος

Νέες γνώσεις και αποτελέσματα έπρεπε να ενσωματωθούν στην παρούσα έκδοση τσέπης (hand edition). Για τον λόγο αυτό, το κείμενο των Καθολικών Επιστολών λήφθηκε από την ECM (Editio Critica Maior) και το κριτικό υπόμνημα ανακατασκευάστηκε πάνω στη βάση αυτής. Όσον αφορά τις Καθολικές Επιστολές, η έκδοση Nestle - Aland λειτουργεί ουσιαστικά ως η editio minor (μικρή έκδοση) της ECM. Το κείμενο των υπόλοιπων συγγραμμάτων της Καινής Διαθήκης θα παραμείνει αμετάβλητο έως ότου η πρόοδος της ECM παράσχει το υλικό και τη γνώση που απαιτούνται για μια βιώσιμη αναθεώρηση.

2.3 Πρόλογος

Μια ορισμένη ασυνέπεια στην 28^η έκδοση ήταν αναπόφευκτη. Αυτό οφείλεται στην επιθυμία να μεταφερθούν τα επιτεύγματα που σημειώθηκαν στο πλαίσιο της ECM στις εκδόσεις τσέπης, παρόλο που αυτά τα νέα επιτεύγματα είναι διαθέσιμα επί του παρόντος μόνο για ένα μέρος της Καινής Διαθήκης.

Αυτή η διπλή αναθεώρηση ξεκίνησε υπό την καθοδήγηση της Barbara Aland. Πολλές θεμελιώδεις αποφάσεις λήφθηκαν υπό την αιγίδα της και στη συνέχεια υιοθετήθηκαν, αναπτύχθηκαν και προωθήθηκαν από τον σημερινό διευθυντή του Ινστιτούτου για την Κειμενική Έρευνα της Καινής Διαθήκης.

2.4 Πρόλογος

Στις μέρες μας, τέτοιο έργο δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί παρά μόνο ως κοινό εγχείρημα πολλών ειδικών, με επικεφαλής έναν γενικό επιμελητή, ο οποίος σε όλες τις αποφάσεις του παραμένει εξαρτημένος από τη συμβουλή και την υποστήριξη των μελών της ομάδας. Αυτή η ομάδα περιελάμβανε τους Luc Herren, Marie-Luise Lakmann, Beate von Tschischwitz και Klaus Wachtel. Λόγω του σημαντικού ρόλου που έπαιζαν στην υλοποίηση της αναθεώρησης, τα ονόματά τους αναφέρονται στη σελίδα της ταυτότητας της έκδοσης.

2.5 Πρόλογος

Επιπλέον, πολλοί φοιτητές και μεταπτυχιακοί συνεργάτες συνέβαλαν στην αναθεώρηση του κριτικού υπομνήματος. Η Sabine Reinberg, η Nicola Seliger και η Sandra Sternke, οι οποίες ανέλαβαν το μεγαλύτερο μέρος αυτής της εργασίας, αξίζουν ιδιαίτερης μνείας.

Μια ενδελεχής αναθεώρηση του περιθωριακού υπομνήματος παραπομπών έγινε από τους Joachim Lange (Συνοπτικά Ευαγγέλια και Καθολικές Επιστολές), Martin Meiser (Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο και Αποκάλυψη) και Florian Voss (Πράξεις και Επιστολές του Παύλου). Ο Wolfgang Richter πραγματοποίησε την επίπονη πρώτη διόρθωση με μεγάλη προσοχή.

2.6 Πρόλογος

Μια αναθεώρηση των παραθέσεων από τη Λατινική, την Κοπτική και τη Συριακή μετάφραση, ιδιαίτερα για τις Καθολικές Επιστολές, έγινε από τους Georg Gäbel, Siegfried Richter και Andreas Juckel. Ο Hans Förster του Ινστιτούτου Παλαιοδιαθηκικών Σπουδών και Βιβλικής Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου της Βιέννης συνέβαλε, ως παραπροϊόν του ερευνητικού του προγράμματος «Κοπτικόν Ιωάννην», σε μια ενδελεχή αναθεώρηση των παραθέσεων των κοπτικών μεταφράσεων στο Κατά Ιωάννην. Ο Nikolai Kiel ήλεγξε τις πατερικές παραθέσεις, ιδιαίτερα για τις Καθολικές Επιστολές. Ο Klaus Wachtel και ο Simon Crisp μετέφρασαν τον πρόλογο και την εισαγωγή στα αγγλικά.

2.7 Πρόλογος

Ειλικρινείς ευχαριστίες οφείλονται σε όλους τους.

Τέλος, πρέπει να τονιστεί ότι αυτή η έκδοση δεν θα μπορούσε να παρασχεθεί χωρίς την οικονομική και τεχνική υποστήριξη της Γερμανικής Βιβλικής Εταιρείας. Ο Florian Voss, ως υπεύθυνος επιμελητής, συνόδευσε το έργο που έγινε στο Ινστιτούτο για την Κειμενική Έρευνα της Καινής Διαθήκης για την παρούσα έκδοση σε όλα τα στάδιά της με μεγάλη ικανότητα και φροντίδα.

Münster/W., 12 Απριλίου 2012

Holger Strutwolf

3.1 Περιεχόμενα

Εισαγωγή

I. Η έκδοση

1. Ιστορικό της έκδοσης

2. Η 28η έκδοση

1. 2.1 Αναθεώρηση και διόρθωση του κριτικού υπομνήματος ολόκληρης της έκδοσης

2. 2.2 Κείμενο και υπόμνημα των Καθολικών Επιστολών

1. 2.2.1 Το κείμενο

2. 2.2.2 Προσδιορισμός των συνεπώς παρατιθέμενων μαρτύρων για τις Καθολικές Επιστολές

3. 2.2.3 Οι πρώιμες μεταφράσεις

3.2 Περιεχόμενα

II. Το Κείμενο της Έκδοσης

1. Στόχοι και Μέθοδοι
2. Κριτικά σύμβολα που χρησιμοποιούνται στο κείμενο

III. Το Κριτικό Υπόμνημα

1. Δομή και κριτικά σύμβολα
 1. Κριτικά σύμβολα
 2. Οργάνωση του υπομνήματος
 3. Παρουσίαση των γραφών (παραλλαγών) και των μαρτύρων
 4. Άλλες συντομογραφίες στο υπόμνημα

3.3 Περιεχόμενα

2. Οι Ελληνικοί Μάρτυρες

- Συνεπώς Παρατιθέμενοι Μάρτυρες στα Ευαγγέλια
- Συνεπώς και Συχνά Παρατιθέμενοι Μάρτυρες στις Πράξεις
- Συνεπώς και Συχνά Παρατιθέμενοι Μάρτυρες στις Επιστολές του Παύλου
- Συνεπώς Παρατιθέμενοι Μάρτυρες στις Καθολικές Επιστολές
- Συνεπώς Παρατιθέμενοι Μάρτυρες στην Αποκάλυψη

3. Οι Πρώιμες Μεταφράσεις

- Λατινικές Μεταφράσεις
- Συριακές Μεταφράσεις
- Κοπτικές Μεταφράσεις
- Άλλες Μεταφράσεις

4. Οι Πατέρες της Εκκλησίας

- Συντομογραφίες για τους Πατέρες της Εκκλησία

3.4 Περιεχόμενα

IV. Σημειώσεις στο Εξωτερικό και Εσωτερικό Περιθώριο

1. Το Υπόμνημα στο Εξωτερικό Περιθώριο
2. Το Υπόμνημα στο Εσωτερικό Περιθώριο

V. Τα Παραρτήματα

- Παράρτημα I: Codices Graeci et Latini (Ελληνικοί και Λατινικοί Κώδικες)
- Παράρτημα II: Variarum lectionum minores (Ελάχιστονες παραλλαγές κειμένου)
- Παράρτημα III: Loci citati vel allegati (Χωρία που παρατίθενται ή αναφέρονται)
- Παράρτημα IV: Signa et Abbreviationes (Σύμβολα και συντομογραφίες)

Eusebii epistula ad Carpianum et Canones I–IX (Επιστολή του Ευσεβίου προς Καρπιανόν και Κανόνες I–IX)

3.5 Περιεχόμενα – Το κείμενο

Κατὰ Μαθθαῖον	Πρὸς Ἐφεσίους	Πρὸς Ἑβραίους
Κατὰ Μᾶρκον	Πρὸς Φιλιππησίους	Ἰακώβου ἐπιστολή
Κατὰ Λουκᾶν	Πρὸς Κολοσσαεῖς	Πέτρου ἐπιστολή α'
Κατὰ Ἰωάννην	Πρὸς Θεσσαλονικεῖς α'	Πέτρου ἐπιστολή β'
Πράξεις Ἀποστόλων	Πρὸς Θεσσαλονικεῖς β'	Ἰωάννου ἐπιστολή α'
Πρὸς Ῥωμαίους	Πρὸς Τιμόθεον α'	Ἰωάννου ἐπιστολή β'
Πρὸς Κορινθίους α'	Πρὸς Τιμόθεον β'	Ἰωάννου ἐπιστολή γ'
Πρὸς Κορινθίους β'	Πρὸς Τίτον	Ἰούδα ἐπιστολή
Πρὸς Γαλάτας	Πρὸς Φιλήμονα	Ἀποκάλυψις Ἰωάννου

3.6 Περιεχόμενα

Παραρτήματα (Appendices):

I. Ελληνικοί και Λατινικοί
Κώδικες

II. Ελάχιστονες παραλλαγές
κειμένου

III. Χωρία που παρατίθενται ή
αναφέρονται

IV. Σύμβολα και Συντομογραφίες

APPENDICES

I. CODICES GRAECI ET LATINI

II. VARIAE LECTIONES MINORES

III. LOCI CITATI VEL ALLEGATI

IV. SIGNA ET ABBREVIATIONES

3. Αξιοσημείωτα της έκδοσης ΝΑ28

1. Γιατί η έκδοση NA28

Η 28^η έκδοση των Nestle - Aland έπρεπε να εκπληρώσει δύο διαφορετικά καθήκοντα. Πρώτον, το κριτικό υπόμνημα έπρεπε να αναθεωρηθεί διεξοδικά ώστε να αποκτήσει μεγαλύτερη σαφήνεια και να γίνει ευκολότερο στη χρήση. Δεύτερον, έπρεπε να ενσωματωθούν οι κειμενοκριτικές γνώσεις και αποφάσεις που προέκυψαν από την εργασία πάνω στην Editio Critica Maior της ελληνικής Καινής Διαθήκης. Ως συνέπεια αυτών των τροποποιήσεων, οι οποίες μέχρι στιγμής αφορούν μόνο τις Καθολικές Επιστολές, η έκδοση Nestle - Aland έχει για πρώτη φορά στην ιστορία της μια διαφορετική παρουσίαση για διαφορετικά τμήματα του κειμένου. Οι Καθολικές Επιστολές αναθεωρήθηκαν σύμφωνα με μια θεμελιωδώς νέα αντίληψη, η οποία μακροπρόθεσμα θα υιοθετηθεί για ολόκληρη την έκδοση. Η αναθεώρηση των υπόλοιπων κειμένων περιορίστηκε σε μια ενδελεχή επιθεώρηση και αναδιάταξη του υπομνήματος, ενώ η βασική δομή παρέμεινε ανέπαφη.

2. Η έκδοση NA28 σε ψηφιακή μορφή

Μια άλλη σημαντική καινοτομία είναι ότι από εδώ και στο εξής η έκδοση Nestle - Aland δεν θα κυκλοφορεί μόνο ως έντυπο βιβλίο, αλλά και σε ψηφιακή μορφή. Αυτό επιφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα όσον αφορά την επικαιρότητα των παρεχόμενων πληροφοριών, τη σαφήνεια της απεικόνισης και τη σύνδεση με περαιτέρω έγγραφα και δεδομένα. Στο εξής, διορθώσεις και νέες σημειώσεις θα είναι άμεσα διαθέσιμες μέσω του διαδικτύου. Συντομογραφίες, σύμβολα (sigla) και σύντομες λατινικές φράσεις στο υπόμνημα επεξηγούνται σε αναδυόμενα παράθυρα (pop-up windows). Πάνω απ' όλα, το ψηφιακό υπόμνημα γίνεται μια πύλη που ανοίγει τις πηγές της παράδοσης, καθώς παρέχει συνδέσμους προς πλήρεις μεταγραφές και, στο μέτρο του δυνατού, προς εικόνες των περιλαμβανόμενων χειρογράφων.

3. Επίσημοι διαδικτυακοί πόροι της NA28

Η επίσημη ιστοσελίδα για την 28^η έκδοση του **Novum Testamentum Graece (Nestle - Aland)** είναι η **academic-bible.com** (μέσω της Γερμανικής Βιβλικής Εταιρίας - Deutsche Bibelgesellschaft).

Μπορείτε να βρείτε το περιεχόμενο στις παρακάτω διευθύνσεις:

- Γερμανική Βιβλική Εταιρία: <https://www.die-bibel.de/en>
- Επίσημη αρχική σελίδα: www.nestle-aland.com
- Online ανάγνωση του κειμένου (NA28): academic-bible.com - [Read NA28 online](#)

4. Μεθοδολογικές αρχές της έκδοσης NA28

Ως κριτική έκδοση της ελληνικής Καινής Διαθήκης, η Nestle - Aland παρέχει ένα εκλεκτικό κείμενο, το οποίο ανασυγκροτήθηκε από την παράδοση μέσω ενός συνδυασμού εξωτερικών και εσωτερικών κριτηρίων.

- **Τα εσωτερικά κριτήρια** βασίζονται στην εγγενή συνοχή του κειμένου, τη γραμματική του δομή και τα υφολογικά, γλωσσικά και θεολογικά του χαρακτηριστικά. Αυτά δεν μπορούν να εφαρμοστούν χωρίς να δοθεί πλήρης βαρύτητα σε εξηγητικές γνώσεις και μελέτες.
- **Τα εξωτερικά κριτήρια** σχετίζονται με την ποιότητα και την αξιοπιστία των μαρτύρων (χειρογράφων) που υποστηρίζουν μια γραφή (παραλλαγή). Αυτά προκύπτουν από την κειμενο-ιστορική θέση και τον μεταγραφικό χαρακτήρα μεμονωμένων μαρτύρων ή ομάδων μαρτύρων.

5. Μεθοδολογικές αρχές της έκδοσης NA28

Ο πλούτος του διαθέσιμου υλικού για τις Καθολικές Επιστολές και η μεθοδολογική του ανάλυση μέσω της μεθόδου της συνοχής (coherence method) επέφεραν σημαντική πρόοδο στη βελτίωση των εξωτερικών κριτηρίων. Ως εκ τούτου, το κείμενο αυτού του τμήματος της Καινής Διαθήκης καθορίστηκε εκ νέου.

Για όλα τα άλλα βιβλία της Καινής Διαθήκης για τα οποία η Editio Critica Maior δεν είναι ακόμη διαθέσιμη, δεν υπάρχει νέα βάση γνώσης. Συνεπώς, με εξαίρεση τις Καθολικές Επιστολές, έχει διατηρηθεί το κείμενο της 27^{ης} έκδοσης.

6. Το πολύ ενδιαφέρον Παράρτημα III: Loci citati vel allegati

Παράρτημα III: Χωρία που παρατίθενται ή αναφέρονται (Loci citati vel allegati). Αυτό το παράρτημα παραθέτει αποσπάσματα από και αναφορές στην Παλαιά Διαθήκη, τα Απόκρυφα και σε μη Χριστιανούς Έλληνες συγγραφείς.

- Οι παραπομπές που βρίσκονται στο εξωτερικό περιθώριο της παρούσας έκδοσης περιλαμβάνονται επίσης εδώ.
- Τα άμεσα παραθέματα αναπαρίστανται με πλάγια γραφή (*italics*), ενώ οι έμμεσες αναφορές με κανονική γραμματοσειρά.

III. LOCI CITATI VEL ALLEGATI

A. EX VETERE TESTAMENTO

Genesis			
§	⊗		
31,44 + 50b	31,44	16	: 1K 14,34 E 5,23 1T 2,12
46 + 48a	46	17s	: H 6,8
51 + 52a + 48b	48	19	: R 5,12 H 9,27
50a	50	22.24	: Ap 2,7
52b	52	4,4s	: H 11,4
35,16 + 21	35,16	7	: J 8,34
c.1	: H 11,3	8	: 1J 3,12 Jd 11
1,1	: J 1,1	8.10	: Mt 23,35 L 11,51
2.6.9	: 2P 3,5	10	: H 11,4
2s	: 2K 4,6	24	: Mt 18,22
11s	: 1K 15,38 H 6,7	25s	: L 3,38
14	: Act 17,26	5,1	: Mt 1,1 1K 11,7
20.24	: 1K 15,39	1-8	: L 3,38
24	: Act 10,12	1-32	: L 3,36
24.30	: Act 11,6	2	: <i>Mt 19,4 Mc 10,6</i>
26s	: Act 17.28 R 8.29 1K 11.7	3	: 1K 15,49
		3-18	: Jd 14
		24	: H 11,5
		6,1-3	: Jd 6

7. Τι βλέπουμε στην προηγούμενη σελίδα (Locī Citatī)

Είναι ένα δείγμα, η αρχή από το Παράρτημα III. Για παράδειγμα, κάτω από το βιβλίο της Γένεσης (Genesis), βλέπουμε:

- Στην αριστερή στήλη, τους αριθμούς κεφαλαίων/στίχων της Παλαιάς Διαθ.
- Στη δεξιά στήλη, τα αντίστοιχα χωρία της Καινής Διαθήκης όπου εμφανίζονται (π.χ. Mt για Ματθαίος, Act για Πράξεις).
- Τα σύμβολα \mathfrak{H} (Hebrew) και \mathfrak{G} (Greek/Septuagint) δείχνουν αν το παράθεμα ακολουθεί το εβραϊκό κείμενο ή τη μετάφραση των Εβδομήκοντα.

Συμβουλή: Η χρήση της NA28 απαιτεί εξοικείωση με τα σύμβολα (Sigla) που εξηγούνται στο Παράρτημα IV. Χωρίς αυτό, το κριτικό υπόμνημα μοιάζει με «κρυπτογραφημένο» κώδικα.

	16,21-1,6	ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β'	554	→ [1]
G6,11 Kol4,11 2Th 3,17 P9m 19 12,3 G1,8s Act23,14 R9,3-11,26 Ap22,30 Ph4,5 R16,20f	<p>21 Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου. 22 εἰ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον, ἦτω ἀνάθεμα. 'μαράνα θά'. 23 ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Ὑ μεθ' ὑμῶν. 24 ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὑ</p>			→ [2]
	<p>ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β'</p>			→ [3]
IK1,1 IK4,17 • IK1,2	<p>1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῆ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῆ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὔσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ. 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.</p>			→ [4]
92: 11,30 R161 R1,7 E1,3 P1,3 11,31 R15,6 12,1 • 15,5 7,6 • 4,8	<p>3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως, 4 ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλοῦμεθα Ὑ αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. 5 ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. 6 εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως 'καὶ σωτηρίας' εἴτε παρακαλοῦμεθα,</p>			
14,10 174,15 14,15				

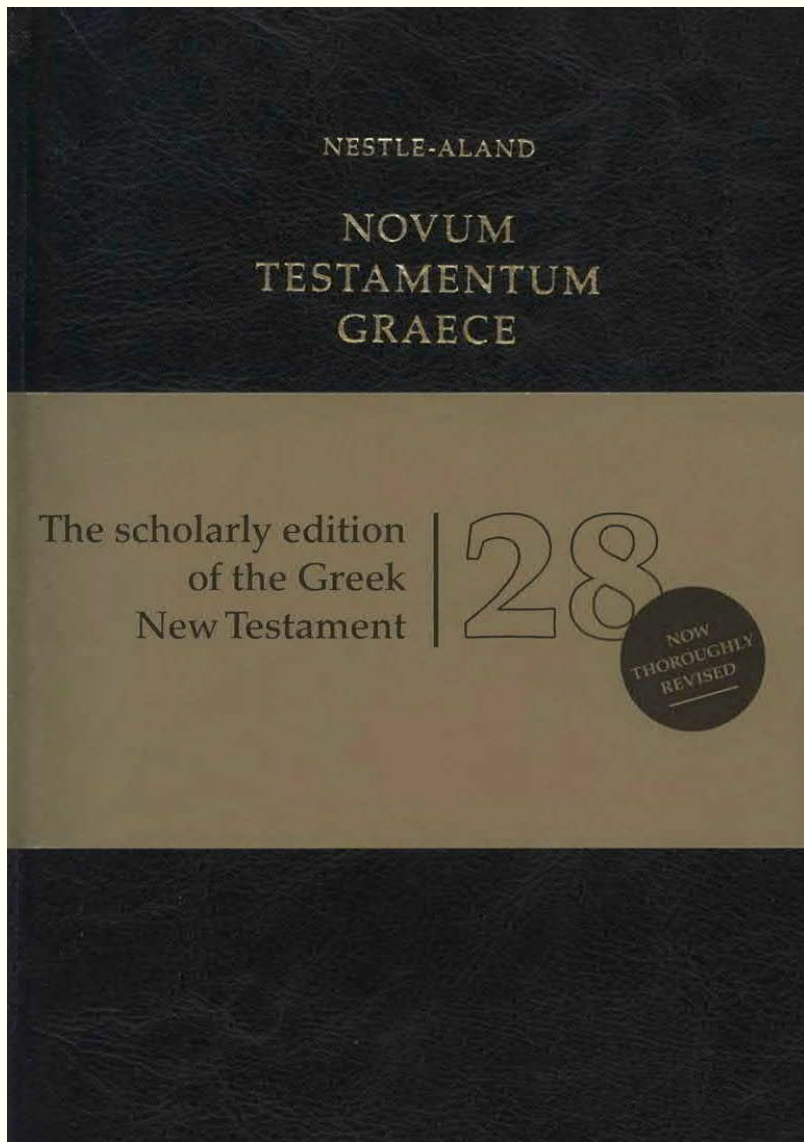
Ἡ διάταξη τῆς σελίδας στὴν ἔκδοση NA28 ἀκολουθεῖ μιὰ συγκεκριμένη δομὴ γιὰ τὴ διευκόλυνση τῆς μελέτης:

- [1] *Επάνω περιθώριο*: Εμφανίζει τὸν ἀριθμὸ σελίδας τῆς ἔκδοσης, τὸν ἐλληνικὸ τίτλο τοῦ ἀντίστοιχου συγγράμματος, καθὼς καὶ τοὺς ἀριθμοὺς κεφαλαίου καὶ στίχου ὡς κεφαλίδα (running header).
- [2] *Ἐλληνικὸ κείμενο*: Εἶναι τυπωμένο με πλήρη στοίχιση στὸ κέντρο τῆς σελίδας.
- [3] *Ἐξωτερικὸ περιθώριο*: Καταγράφει τὰ παράλληλα χωρία τοῦ κειμένου.

	16,21-1,6	ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β'	554	→ 1
G6,11 Kol4,11 2Th 3,17 Pm 19] 12,3 G1,3s Act23,14 R9,3-11,26 Ap22,20 Ph4,5] R16,20f		21 Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου. 22 εἰ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον, ἦτω ἀνάθεμα. (μαράνα θά). 23 ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Ὑ μεθ' ὑμῶν. 24 ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὑ		→ 2
		ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β'		→ 3
IK1,1] IK4,12-1K1,2 92: 11,10 R161] R1,7] E1,3] P1,3 11,31 R15,6 12,1-13,5 7,6-4,8] 14,10 174,13 14,15	1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῆ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῆ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὔσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ. 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. 3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως, 4 ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλοῦμεθα Ὑ αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. 5 ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. 6 εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· εἴτε παρακαλοῦμεθα,		→ 4	
		22 μαραν αθα B ² D ² G ^{msl} K L Ψ 323. 365. 1505 vg ^{cl} sy † μαριναθα F G ^o 0121. 0243. 81. 104. 630. 1175. 1241. 1739. 1881. 2464 ℞ (sine acc. D ^h & A B ^o C D ^o P 33) • 23 Ὑ Χριστοῦ x ² A C D F G K L P Ψ 075. 0121. 0243. 81. 104. 365. 630. 1175. 1241. 1505. 1739. 1881. 2464 ℞ it vg ^{cl} sy bo; Ambst † lxx K ^o B 33 sa • 24 Ὑ σιην & A C D K L P Ψ 075. 104. 365. 1175. 1241. 1505. 1739. 2464 ℞ lat sy ^h bo; Pal † γενεθητω γενεθητω G † lxx B F 0121. 0243. 33. 81. 630. 1739 ^a . 1881 sy ^p sa bo ^{ms} ; Ambst		→ 5
		† 1,4 Ὑ και D ^o F G lat • 6,7 και σωτηρίας (- και σωτηρίας B 33) της ενεργουμενης εν υπομονη των αυτων (- K) παθηματων εν (ως D ^o F G) και ημεις πασχουμεν και η ελπις ημων (υμων B 1241) βεβαια υπερ υμων· εἴτε (+ σιν 33) παρακαλοουμεθα υπερ της υμων παρακλησεως και σωτηρίας B D ^o F G K L 0209. 33. 1241. 1505 ℞ ar b (sy ^h) † της ενεργουμενης ... υπερ υμων 81. 630 † lxx & A C P Ψ 0121. 0243. 104. 365. (υπερ ημων 629. 1175). 1739. 1881. 2464 (D ^h 629) r vg (sy ^p) co; Ambst		

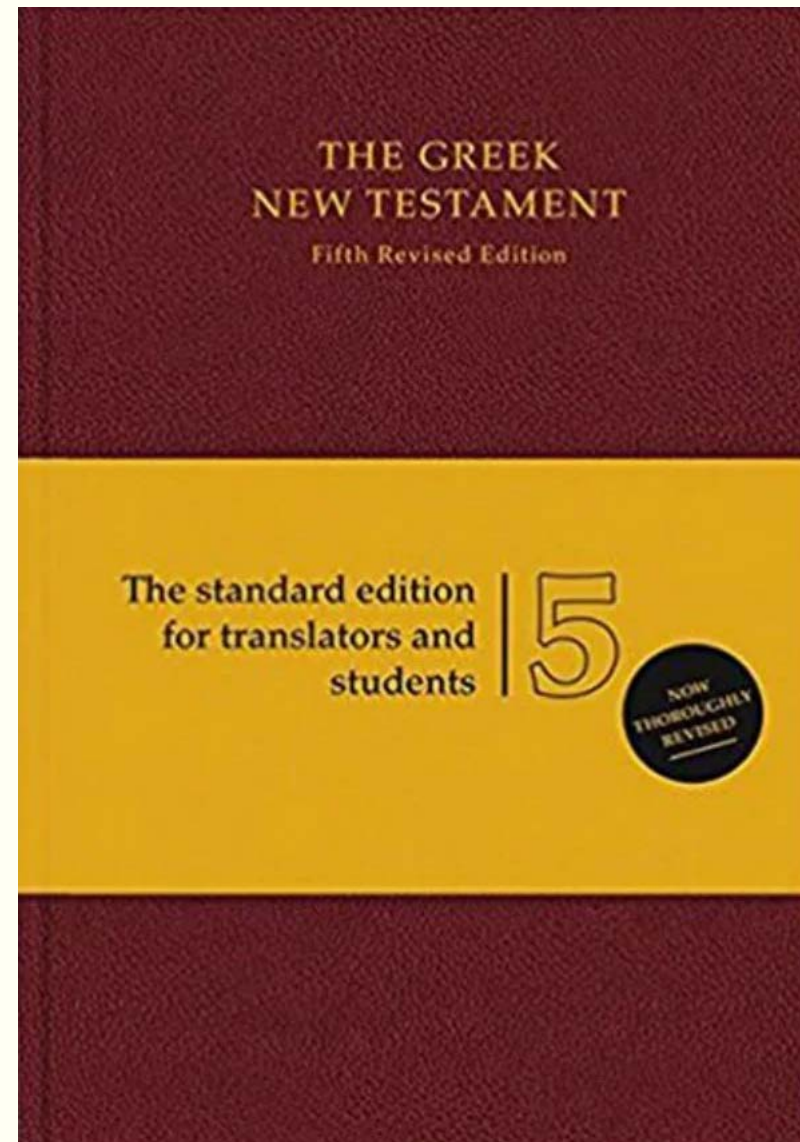
- [4] Εσωτερικό περιθώριο: Υποδεικνύει εναλλακτικούς τρόπους δόμησης (χωρισμού) του κειμένου, όπως αυτοί απαντώνται σε τμήματα της χειρόγραφης παράδοσης.
- [5] Κάτω μέρος της σελίδας: Παρουσιάζει το κριτικό υπόμνημα (apparatus), το οποίο τεκμηριώνει τις παραλλαγές στα χειρόγραφα.

Για την επιτυχή χρήση του κριτικού υπομνήματος της NA28, οι αναγνώστες πρέπει να κατανοούν τα πιο συνηθισμένα κριτικά σύμβολα που χρησιμοποιούνται σε αυτό, καθώς και τις συντομογραφίες, με τις βασικές πληροφορίες για τους μάρτυρες (χειρόγραφα) του κειμένου.

Οι κριτικές
εκδόσεις
της Κ.Δ.

NA28
(αριστερά)
&
UBS5 (δεξιά)

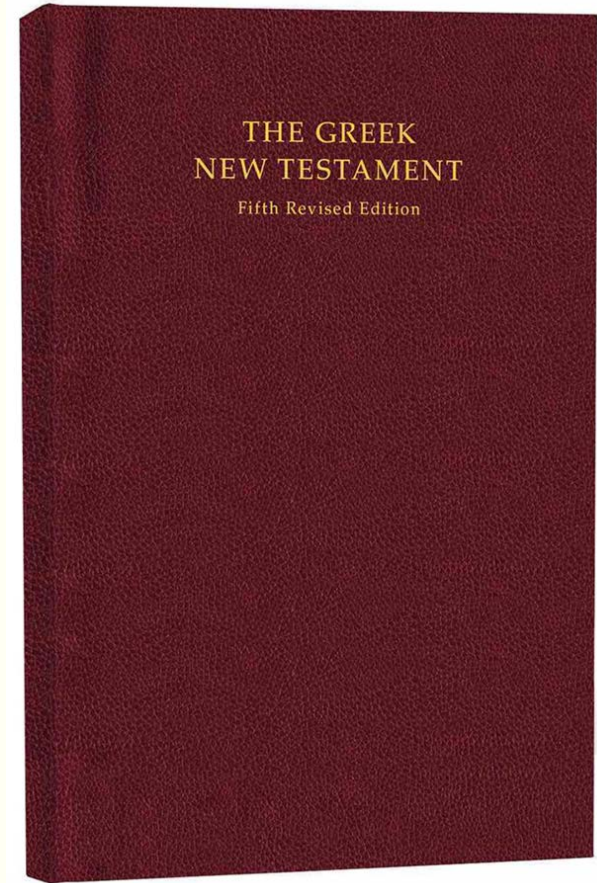

Σχέση NA28 με την έκδοση UBS5

Ο τίτλος The Greek New Testament: Fifth Revised Edition (Η Ελληνική Καινή Διαθήκη: 5^η αναθεωρημένη έκδοση) χρησιμοποιείται για την έκδοση των Ηνωμένων Βιβλικών Εταιρειών (United Bible Societies), η οποία περιέχει το ίδιο κείμενο (η 5^η έκδοσή της, γνωστή ως UBS5, περιλαμβάνει το κείμενο της NA28).

Η έκδοση UBS απευθύνεται κυρίως σε μεταφραστές και εστιάζει σε παραλλαγές του κειμένου που επηρεάζουν το νόημα. Αντίθετα, η έκδοση NA (Nestle - Aland) είναι πιο εξαντλητική και περιλαμβάνει ένα ευρύτερο φάσμα κριτικών παραλλαγών.

Ανακεφαλαίωση –
Σύνοψη

1. Τι είναι η έκδοση Nestle - Aland;

Είναι μια κριτική έκδοση, που σημαίνει ότι δεν περιέχει απλώς ένα κείμενο, αλλά προσπαθεί να αποκαταστήσει το αρχικό κείμενο της Καινής Διαθήκης εξετάζοντας χιλιάδες χειρόγραφα.

Το κείμενο ονομάζεται «εκλεκτικό», διότι οι εκδότες επιλέγουν τη γραφή που θεωρούν πλησιέστερη στο πρωτότυπο με βάση εσωτερικά και εξωτερικά κριτήρια.

2. Ποια είναι η καινοτομία της έκδοσης NA28;

- Η καινοτομία της ECM (Editio Critica Maior): Για πρώτη φορά, οι Καθολικές Επιστολές (Ιακώβου, Πέτρου, Ιωάννου, Ιούδα) βασίζονται στην ECM. Αυτό σημαίνει ότι το κείμενο σε αυτές τις επιστολές έχει αλλάξει σε σχέση με την 27^η έκδοση, χρησιμοποιώντας τη νέα «μέθοδο της συνοχής» (coherence method) μέσω υπολογιστών.
- Ψηφιακή μορφή: Η NA28 είναι η πρώτη έκδοση που σχεδιάστηκε για να λειτουργεί παράλληλα με ψηφιακά εργαλεία, επιτρέποντας στους φοιτητές να βλέπουν απευθείας φωτογραφίες των χειρογράφων μέσω διαδικτύου.

3. Ποιο είναι το διάγραμμα δομής της σελίδας NA28

- 1. Επάνω Περιθώριο → Κεφαλίδα (Running Header):** Περιλαμβάνει τον αριθμό σελίδας, τον ελληνικό τίτλο του βιβλίου (π.χ. ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ) και τους αριθμούς κεφαλαίου/στίχου.
- 2. Κεντρικό Τμήμα → Ελληνικό Κείμενο:** Το κριτικό κείμενο τυπωμένο με πλήρη στοίχιση. Περιλαμβάνει κριτικά σύμβολα που παραπέμπουν στο υπόμνημα.
- 3. Εξωτερικό Περιθώριο → Παράλληλα Χωρία:** Σύντομες παραπομπές σε άλλα σύμβολα της Αγίας Γραφής που έχουν παρόμοιο περιεχόμενο ή θεματολογία.

4. Ποιο είναι το διάγραμμα δομής της σελίδας NA28

4. **Εσωτερικό Περιθώριο** → **Στοιχεία Κεφαλαίων**: Ενδείξεις για τα κεφάλαια του Ευσεβίου και άλλες αρχαίες διαιρέσεις του κειμένου.

5. **Κάτω Μέρος (Base)** → **Κριτικό Υπόμνημα (Apparatus)**: Το πιο σημαντικό εργαλείο. Τεκμηριώνει τις διαφορές (παραλλαγές) μεταξύ των χειρογράφων, των παπύρων και των μεταφράσεων.

5. Τι είναι το κριτικό υπόμνημα (Critical Apparatus);

Το κριτικό υπόμνημα (Critical Apparatus) είναι το κάτω μέρος κάθε σελίδας:

- Καταργήθηκε η διάκριση μεταξύ «πρωτευόντων» και «δευτερευόντων» μαρτύρων για μεγαλύτερη αντικειμενικότητα.
- Προστέθηκαν νέοι πάπυροι (P117–P127), οι οποίοι είναι εξαιρετικά σημαντικοί για τη μελέτη των Πράξεων των Αποστόλων.

6. Ποια είναι τα βασικά στοιχεία του κριτικού κειμένου;

- **Εσωτερικά Κριτήρια**

Εξετάζουν το ύφος, τη γλώσσα και τη θεολογία του ίδιου του συγγραφέα.

- **Εξωτερικά Κριτήρια**

Εξετάζουν την ηλικία, την προέλευση και την αξιοπιστία του χειρογράφου.

- **ECM (Editio Critica Maior)**

Η «μεγάλη» έκδοση στην οποία βασίζεται πλέον το κείμενο των Καθολικών Επιστολών.

- **Περιθωριακές Σημειώσεις**

Βρίσκονται στα πλάγια του κειμένου και παραπέμπουν σε παράλληλα χωρία.

7. Γιατί είναι ενδιαφέρον το Παράρτημα III (Locī citati);

Το Παράρτημα III: Χωρία που παρατίθενται ή αναφέρονται (Locī citati vel allegati) αποτελεί έναν κρίσιμο κατάλογο χωρίων. Εδώ καταγράφονται όλα τα χωρία της Παλαιάς Διαθήκης που αναφέρονται στην Καινή Διαθήκη.

- Πλάγια γραφή: Άμεσο παράθεμα (αυτούσιο κείμενο).
- Όρθια γραφή: Έμμεση αναφορά (υπαινιγμός).

Σύστημα Αρίθμησης: Ακολουθείται η Biblia Hebraica για την Παλαιά Διαθήκη, ώστε να υπάρχει ομοιομορφία με τις εβραϊκές σπουδές.

8. Σύνοψη

1. Τα 3 βασικά επίπεδα της έκδοσης

- **Το Κείμενο:** Εκλεκτικό κείμενο (πλέον ταυτόσημο με UBS5).
- **Το Υπόμνημα:** Τεκμηρίωση των διαφορών των χειρογράφων.
- **Τα Παραρτήματα:** Εργαλεία αναφοράς (Κώδικες, Πηγές, Σύμβολα).

2. Η “γεωγραφία” της σελίδας

- **Πάνω:** Ταυτότητα χωρίου (Κεφαλίδα).
- **Κέντρο:** Ελληνικό κείμενο με κριτικά σύμβολα.
- **Πλάγια:** Παράλληλα χωρία & Αρχαίες διαιρέσεις.
- **Κάτω:** Κριτικό Υπόμνημα (το "εργαστήριο" του μελετητή).

9. Σύνοψη

3. Κριτήρια αποκατάστασης κειμένου

Εσωτερικά: Γλώσσα, ύφος, θεολογία.

Εξωτερικά: Πάπυροι, Κώδικες, Μεταφράσεις, Πατέρες.

4. Τι άλλαξε στην 28^η έκδοση;

Καθολικές Επιστολές: Νέο κείμενο βάσει της μεθόδου ECM.

Πράξεις Αποστόλων: Εμπλουτισμός με τους νέους παπύρους (P 117-127).

Απλοποίηση: Κατάργηση της διάκρισης πρωτευόντων / δευτερευόντων μαρτύρων.

Ψηφιακή Πύλη: Σύνδεση με online πηγές και φωτογραφίες.

ΘΕΡΜΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΠΟΜΟΝΗ ΣΑΣ
